

ΓΕΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΑΓΓΕΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΒΑΛΛΙΑΝΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΦΑΛΕΚΑ ΜΕΝΙΑ
ΓΙΑΚΟΥΜΗ ΕΙΡΗΝΗ

«Δεν πρέπει να υπάρχουν σε ένα κράτος πλούτος χωρίς μόχθο, πολιτική χωρίς αρχές, επιστήμη χωρίς ανθρωπιά, απόλαυση χωρίς συναίσθημα, παιδεία χωρίς χαρακτήρα, εμπόριο χωρίς ήθος και λατρεία χωρίς θυσία».

Μαχάτμα Γκάντι

ΕΚΘΕΣΗ

ΟΙ «ΑΘΛΙΟΙ» ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ

§1 Συμπληρώνονται φέτος διακόσια χρόνια από τη γέννηση του Βίκτορ Ουγκό (1802-1885). Σε αυτό το διάστημα, γενιές αναγνωστών εμπνεύστηκαν, συγκινήθηκαν, διδάχτηκαν, παθιάστηκαν, διαβάζοντας τα έργα του. Και σήμερα βρίσκουμε στα βιβλία του ένα πολύτιμο μάθημα ανθρωπιάς, με τη δύναμη να μας κάνουν καλύτερους. Ο Ουγκό πίστευε ότι η φτώχεια μπορεί και πρέπει να εξαλειφθεί. Στους «Αθλιους», ένας επαναστατημένος σπουδαστής δηλώνει: «Πολίτες, ο 19ος αιώνας είναι μεγάλος, αλλά ο 20ος θα είναι ευτυχισμένος».

§2 Αυτός ο ιστορικός οπτιμισμός διαψεύστηκε δραματικά από την εξέλιξη των γεγονότων. Και στην αυγή του 21ου αιώνα οι «άθλιοι» κατακλύζουν την παγκόσμια σκηνή, καθώς αναπαράγεται μια πλανητική διεύρυνση της φτώχειας.

§3 Οι αριθμοί είναι γνωστοί. Ένα δισεκατομμύριο και 175 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν (ζουν;) με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα. Ο αριθμός αυτός δεν διαφέρει και πολύ από εκείνον που ίσχυε πριν από 15 χρόνια, αλλά ο παγκόσμιος πλούτος έχει αυξηθεί σημαντικά σε αυτή την περίοδο. Τρία δισεκατομμύρια άνθρωποι, δηλαδή το μισό του παγκόσμιου πληθυσμού, επιβιώνουν με δύο δολάρια την ημέρα. Πριν από δέκα χρόνια ο αριθμός αυτός ήταν κατά εκατό εκατομμύρια μικρότερος. Ενάμιση δισεκατομμύριο άνθρωποι δεν διαθέτουν πόσιμο νερό και αποχέτευση. Ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι δεν ξέρουν να διαβάζουν ούτε να γράφουν.

§4 Στην αυγή του 21ου αιώνα, αυξάνει εκρηκτικά η παγκόσμια διαφορά μεταξύ πλούσιων και φτωχών. Σύμφωνα με ορισμένους υπολογισμούς, το 20% του παγκόσμιου πληθυσμού στα υψηλότερα επίπεδα απολαμβάνει ένα εισόδημα 150 φορές μεγαλύτερο από εκείνο του 20% στα χαμηλότερα επίπεδα και η απόσταση αυτή συνεχώς μεγαλώνει. Παρατηρούμε μια δραματική διεύρυνση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων τόσο στο εσωτερικό των κρατών όσο και μεταξύ περιοχών και χωρών.

§5 Η αύξηση των ανισοτήτων συμβαδίζει με μια πολιτιστική «αντεπανάσταση», με μια οπισθοδρόμηση σε αντιλήψεις του 19ου αιώνα, που οδηγεί στη συμβολική και ηθική απαξίωση της φτώχειας και στη συνακόλουθη αποκατάσταση του πλούτου.

§6 Η νεοσυντηρητική ιδεολογία που επικράτησε μετά τη δεκαετία του '80 ενοχοποιεί τους φτωχούς και τους θεωρεί υπεύθυνους για τη φτώχεια τους. Αφού ο φτωχός ευθύνεται για την κατάστασή του, το κράτος δεν πρέπει να τον βοηθάει, γιατί έτσι δεν θα διορθώσει ποτέ τα «ελαττώματά» του. Ο πλούσιος, αντίθετα, μπορεί όχι μόνο να απολαμβάνει ανενόχλητος τον πλούτο του, αλλά και να κερδίζει την ευρύτερη κοινωνική αναγνώριση.

§7 Οι πλούσιοι και οι «πετυχημένοι» γίνονται οι νέοι θετικοί ήρωες του καιρού μας. Ο πλούτος και το χρήμα δεν βρίσκουν πλέον απέναντί τους μια ισχυρή συμβολική αντι-εξουσία, μια δύναμη ικανή να αναχαιτίσει της θριαμβευτικής του προέλαση.

§8 Η ηθική και συμβολική απαξίωση του φτωχού δεν συντελείται μόνο στη ζώνη της υψηλής ανάπτυξης. Οι φτωχοί και οι απόκληροι του Τρίτου Κόσμου – που στις δεκαετίες του '60 και του '70 – θεωρήθηκαν ένα είδος «επαναστατικής πρωτοπορίας» - αντιμετωπίζονται σήμερα σαν μάζες φανατικών σκοταδιστών, σαν πιθανή μεταναστευτική «απειλή» ή ακόμα και σαν δυνητικοί τρομοκράτες.

§9 Η αποκατάσταση του πλούτου και η συμβολική υποβάθμιση της φτώχειας οδήγησε σε μία μεγάλη πολιτική οπισθοδρόμηση: από το αίτημα της ισότητας και της δικαιοσύνης περάσαμε βαθμιαία στη διεκδίκηση της προστασίας και της αλληλεγγύης και στη συνέχεια στη λογική της συμπόνιας και της φιλανθρωπίας. Και από τη συμπόνια διολισθήσαμε τελικά στην αδιαφορία και στον αποκλεισμό. Οι φτωχοί, οι άνεργοι, οι μετανάστες κατασκηνώνουν στο περιθώριο των ανεπτυγμένων κοινωνιών και μένουν εκεί χωρίς φωνή, χωρίς οργάνωση, χωρίς εκπροσώπηση.

§10 Οι κυβερνήσεις αλλάζουν, οι πολιτικοί ρητορεύουν, η επιστήμη διαλαλεί νέες αποκαλύψεις, αλλά η φτώχεια παραμένει και γιγαντώνεται και υπάρχουν ακόμα άνθρωποι που πεθαίνουν από το κρύο, από την πείνα, από την απελπισία. Είναι οι «άθλιοι» του 21ου αιώνα που ζητούν σιωπηρά δικαιοσύνη.

Θανάσης Γιαλκέτης, δασκευασμένο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Να παρουσιάσετε συνοπτικά το περιεχόμενο του κειμένου (100-120 λέξεις).
2. Να σχολιαστεί ο ρόλος της δεύτερης παραγράφου στο κείμενο ως προς τη δομή και το περιεχόμενο.
3. α) Με ποιο τρόπο αναπτύσσεται η 9η παράγραφος του κειμένου; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.
β) Να εντοπίσετε τρόπους και μέσα πειθούς στην 3η παράγραφο του κειμένου.
4. α) Να γράψετε συνώνυμα των υπογραμμισμένων λέξεων.
β) Να γράψετε ένα παράγωγο (απλό ή σύνθετο) από το δεύτερο συνθετικό κάθε λέξης: επίπεδα, διολισθήσαμε, απελπισία.

ΘΕΜΑ για ανάπτυξη

Ο συγγραφέας επισημαίνει την «πλανητική διεύρυνση της φτώχειας» παρά την αύξηση των παραγόμενων αγαθών. Συμμετέχοντας ως ομιλητής στη Βουλή των Εφήβων, εκφράζετε τον σχετικό προβληματισμό σας επισημαίνοντας τις βαθύτερες αιτίες του φαινομένου. Υπάρχει η δυνατότητα αντιμετώπισης της παγκόσμιας φτώχειας;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Παρά την αισιόδοξη πρόβλεψη του Βίκτορος Ουγκό για ένα ευτυχισμένο εικοστό αιώνα, διακόσια χρόνια περίπου μετά τη γέννηση του Γάλλου συγγραφέα, η εξάλειψη της φτώχειας δεν έχει επιτευχθεί, όπως αποδεικνύεται στο κείμενο του Θανάση Γιαλκέτη. Αντίθετα, πληθώρα στατιστικών στοιχείων κάνουν φανερή την εξαθλίωση

www.poukamisas.gr

μαθήματα
επιτυχίας

φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

[ΝΕΟ] ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑ

• [ΝΕΟ] ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ • ΑΙΓΑΛΕΟ

• ΑΜΦΙΑΛΗ • ΓΑΛΑΤΣΙ • ΓΛΥΦΑΔΑ

• ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ • [ΝΕΟ] ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

• ΚΑΛΛΙΘΕΑ • ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ • ΛΑΡΙΣΑ •

[ΝΕΟ] ΜΕΓΑΡΑ • ΜΟΣΧΑΤΟ • ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ

• ΝΙΚΑΙΑ • ΠΕΙΡΑΙΑΣ • ΠΕΡΑΜΑ

ενός μεγάλου ποσοστού του παγκόσμιου πληθυσμού. Μαζί με τις οικονομικές ανισότητες, εξαπλώνεται η αναχρονιστική αντίληψη ότι οι πλούσιοι αποτελούν ιδανικά πρότυπα, ενώ οι φτωχοί, που υποτίθεται ότι ευθύνονται για τη κατάντια τους, συνιστούν απειλή εξαιτίας του φανατισμού και της τρομοκρατίας που βρίσκει πρόσφορο έδαφος στις τάξεις τους. Κατά συνέπεια, η παγκόσμια πολιτική υποβαθμίζεται, εφόσον σταδιακά προωθεί την περιθωριοποίηση των αδυνάτων, και μαζί της η αρχή της δικαιοσύνης που καταλύεται για τους «άθλιους του 21ου αιώνα».

1. Η δεύτερη παράγραφος είναι μεταβατική, καθώς συνδέει νοηματικά τον πρόλογο με το κύριο μέρος του κειμένου: ο συντάκτης διαπιστώνει την αντίθεση ανάμεσα στον «ιστορικό οπτιμισμό» του Βίκτορος Ουγκό, όπως αυτός διατυπώθηκε τον 19ο αιώνα (ανακεφαλαιωτικό τμήμα της παραγράφου), και τη σκληρή πραγματικότητα που ακολούθησε «καθώς αναπαράγεται μια πλανητική διεύρυνση του της φτώχειας» (προεξαγγελτικό τμήμα της παραγράφου), γεγονός που αποδεικνύεται και σχολιάζεται στις επόμενες παραγράφους. Επίσης, στην παράγραφο κατατίθεται με την τελευταία αυτή φράση το θέμα αλλά και η θέση του συντάκτη.
2. α) Η 9η παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με τη μέθοδο των αιτίων και των αποτελεσμάτων. Ο συντάκτης υποστηρίζει ότι η «αποκατάσταση του πλούτου» και η «υποβάθμιση της φτώχειας» (αίτια) οδήγησαν σε «πολιτική υποβάθμιση» (αποτέλεσμα), αφού το αίτημα της ισότητας εξελίχθηκε σταδιακά σε διεκδίκηση της προσασίας, ακολούθως σε έλεος και τέλος στην περιθωριοποίηση των φτωχών. Η αιτιώδης σχέση των γεγονότων αποδίδεται με τις φράσεις: «οδήγησε», «περάσαμε», «διολισθήσαμε».

β) Ο συντάκτης υποστηρίζει ότι η παγκόσμια φτώχεια διευρύνεται. Για να ενισχύσει τη θέση του, επικαλείται τη λογική του αναγνώστη, παρουσιάζοντας ως τεκμήρια στατιστικά στοιχεία, που αποδεικνύουν την εξαθλίωση ενός μεγάλου ποσοστού του παγκόσμιου πληθυσμού («Ένα δισεκατομμύριο και 175 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν (ζουν;) με λιγότερο από ένα δολάριο... Τρία δισεκατομμύρια ...επιβιώνουν με δύο δολάρια την ημέρα... Ενάμιση δισεκατομμύριο άνθρωποι δεν διαθέτουν πόσιμο νερό και αποχέτευση. Ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι δεν ξέρουν να διαβάζουν ούτε να γράφουν»).
3. α) φτώχεια = πενία, οπτιμισμός = αισιοδοξία, διεύρυνση = εξάπλωση, βαθμιαία = σταδιακή

β) επίπεδα: πεδινός, διολισθήσαμε: ολισθηρός, απελπισία: ελπιδοφόρος

ΘΕΜΑ για ανάπτυξη

Αξιότιμοι συνάδελφοι,

Μία από τις σημαντικότερες κατακτήσεις του ανθρώπου στον αιώνα που μας πέρασε αποτέλεσε η κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η σύνταξη του παγκόσμιου συνταγματικού χάρτη για τα δικαιώματα αυτά. Ωστόσο, το νομοθετικό αυτό πλέγμα που έχει ενταχθεί στα συντάγματα πολλών κρατών και Διεθνών οργανισμών αποδεικνύεται συχνά στην πράξη κενό γράμμα, καθώς η παγκόσμια φτώχεια αίρει την δυνατότητα εφαρμογής του. Πρέπει λοιπόν με θάρρος να καταγράψουμε και να αναλάβουμε τις ευθύνες που μας αναλογούν για να υπηρετήσουμε την προοπτική της παγκόσμιας δικαιοσύνης.

ΑΙΤΙΑ:

α) το υλιστικό πνεύμα, η θεοποίηση του χρήματος, ο υπερκαταναλωτισμός ως ύψιστες προτεραιότητες του δυτικού κόσμου: ενδεικτικά, ο πληθυσμός των ανεπτυγμένων χωρών, που αποτελεί μόλις το ένα τρίτο του παγκόσμιου πληθυσμού, καρπώνεται το 80% του φυσικού πλούτου, αφήνοντας το πενιχρό 20% για τον τρίτο κόσμο.

β) η δημογραφική έκρηξη στις υπανάπτυκτες χώρες σε συνδυασμό με τις εμφύλιες διαμάχες και το οικονομικό αδιέξοδο στις περιοχές αυτές εντείνουν τις μεταναστευτικές τάσεις προς τις ανεπτυγμένες χώρες: οι φτωχές περιοχές του πλανήτη στερούνται ανθρώπινου δυναμικού για να αναπτυχθούν, ενώ οι χώρες υποδοχής αδυνατούν να ενσωματώσουν τους επήλυδες (ξеноφοβία, περιθωριοποίηση, εκμετάλλευση μεταναστών).

γ) η εκβιομηχάνιση της παραγωγής οδήγησε στη συγκέντρωση του πλούτου στα χέρια των λίγων και στη αύξηση των ποσοστών ανεργίας, ενώ η ανταγωνιστική αγορά με τη συνδρομή της διαφήμισης ευνοεί τα ολιγοπώλια και τα μονοπώλια.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ:

α) ενίσχυση του κράτους πρόνοιας με σχεδιασμό βραχυπρόθεσμο (οικονομική ενίσχυση, ουσιαστική κατοχύρωση της δωρεάν παιδείας και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, δίκαιη φορολογική πολιτική) και μακροπρόθεσμο (ενίσχυση επιχειρηματικότητας, δίκαιη κατανομή του φυσικού πλούτου).

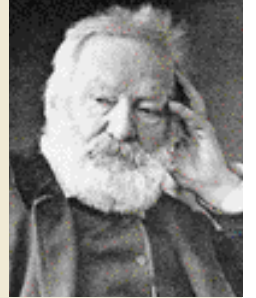
β) ενεργοποίηση των διεθνών οργανισμών και ανάληψη πρωτοβουλιών με στόχο την ειρήνη (αντιμετώπιση της τρομοκρατίας όχι με πόλεμο, αλλά με στρατηγικές ανάπτυξης στο πλαίσιο μιας ισότιμης παγκοσμιοποίησης), την άμβλυση του χάσματος ανάμεσα στον ανεπτυγμένο και στον υπανάπτυκτο κόσμο και την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (καταπολέμηση της παιδικής εκμετάλλευσης, της εξαθλίωσης της γυναίκας, του σύγχρονου δουλεμπορίου).

γ) ενίσχυση του ανθρωπιστικού πνεύματος και του εθελοντισμού: η παιδεία οφείλει να υπηρετεί και τον άνθρωπο μέσω της γνώσης και όχι αντιστρόφως, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης έχουν την υποχρέωση να ευαισθητοποιήσουν το άτομο και να το αναγάγουν σε πολίτη του κόσμου, η κοινωνία πρέπει να επανεξετάσει τις αξίες και τα πρότυπά της.

Οι προτάσεις αυτές προφανώς δεν αποτελούν καινοτόμες ιδέες, καθώς όλοι γνωρίζουν το «δέον» για τον 21ο αιώνα. Αυτό που δυστυχώς έλειπε πάντοτε ήταν η πολιτική βούληση, η απουσία της οποίας οδήγησε σταδιακά και τον πολίτη στην παθητική στάση της αδιαφορίας και του χωαδελφισμού. Αυτή όμως η εξέλιξη, που καθόλου δεν τιμά την «πολιτισμένη» ανθρωπότητα δεν πρέπει να λειτουργήσει ως άλλοθι εφησυχασμού και απραξίας για τη νέα γενιά και μια φωνή διαμαρτυρίας μπορεί και πρέπει να υψωθεί από τα έδρανα αυτά, σήμερα κιόλας.

Ευχαριστώ πολύ για τη προσοχή σας.

ΒΙΚΤΟΡ ΟΥΓΚΟ (1802-1885)

Διάσημος Γάλλος συγγραφέας και στοχαστής με πλήθος σημαντικών ποιητικών συλλογών και μυθιστορημάτων. Από τη δεκαετία του 1820 και μετά εμπνευσμένος από τις εξεγέρσεις στην Ανατολή και από τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα των Ελλήνων έδωσε στη γραφίδα του δημοκρατικό προσανατολισμό. Η συλλογή «Les Orientales» (1829), όπως και το δράμα του «Κρόμβελ» που προηγήθηκε (1827) ήταν εύγλωττα. Παράλληλα από το θεατρικό δράμα του ευγενικού ληστή «Ερνάν» και το πρώτο σημαντικό μυθιστόρημά του «Η Παναγία των Παρισίων» ο Ουγκό άρχισε να ηγείται του «ρομαντισμού». Η πραξικοπηματική παλινόρθωση της μοναρχίας το 1848 ανάγκασε τον Ουγκό να αυτοεξοριστεί στα νησιά της Νορμανδίας από το 1852 και να ριζοσπαστικοποιηθεί ακόμα πιο πολύ. Τα πολιτικά ποιήματα «Τιμωρία» (1853) έγιναν τραγούδια των κατοπιών Παρισινών κομμουνάρων. Οι πασίγνωστοι «Αθλιοί» (1862), «Οι εργάτες της θάλασσας», «Ο άνθρωπος που γελά», είναι ύμνοι στις ηθικές αρχές, που βρίσκει κανείς μόνο στις κατώτερες κοινωνικά τάξεις. Η ανατροπή του αυτοκράτορα τον ξανάφερε στη Γαλλία εν μέσω της Παρισινής Κομμούνας (1870-71) της οποίας την απίχηση εκθειάζει στη συλλογή «Ο τρομερός χρόνος» (1872), ενώ με το «Ενενηνταρία» ξαναζωντανεύει την πάλη της Δημοκρατίας των Ιακωβίνων.

www.poukamisas.gr

μαθήματα
επιτυχίας

φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ FRANCHISE

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Σωτήρος & Αθικυβιάδου 132

Τηλ.: 210 4112507

e-mail: info@poukamisas.gr